

Türk Aile Yapısında Kadınların Cinsiyet Rollerine Bakışı

Ramazan UÇAR¹ ve Fatma Zeliha KAHRAMAN²

Öz

Kadın ve erkek toplumu meydana getirirken, biyolojik farklılıkları yaptıkları işlerine yansımış ve aralarında bir iş bölümü oluşmuştur. Toplumlarda genel hatlarıyla erkek evin geçimini sağlamayı temel bir yükümlülük olarak algılar iken, kadın da evde ailenin ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğunu yerine getirmektedir. Modern zamanda kadınların iş gücü sahasında daha fazla yer almasıyla birlikte geleneksel iş bölümünde birtakım değişimler yaşanmış ve kadınlar hem özel alanda hem de kamusal alanda mesai yapmak durumunda kalmışlardır. Söz konusu gelişmeler Türk toplumunda çağdaşlaşma sürecine paralel değişimleri ve sorgulamaları beraberinden getirmiştir. Çalışmanın amacı; Türk toplumunda kadınların cinsiyete dayalı iş bölümü ile ilgili tutum ve davranışlarını ortaya koyarken bunun arkasında yatan sebepleri irdelemektir. Araştırmaya katılan kadınlar ile derinlemesine mülakat yapılmış; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri analiz edilerek yorumlarda bulunulmuştur. Araştırmada kadınların Türk toplumunda oluşan cinsiyete dayalı iş bölümünü büyük ölçüde içselleştirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Türk toplumunda kadınların içinde bulundukları statülerini meşrulaştırarak bir memnuniyet ürettikleri ve “ev hanımlığı” rolünü benimsedikleri, özellikle çocuk bakımı işini önemsedikleri görülmektedir. Söz konusu anlayışın ortaya çıkmasında fonksiyonel olduğu düşünülen faktörler de çalışmanın sınırları içinde tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Türk Toplumunu, Kadın, Aile, Cinsiyet Roller

Women's Views of Gender Roles in Turkish Family Structure

Abstract

When men and women created the society, their biological differences got reflected in the work they did and this caused a division of labour. In societies, with its general line up, man understands providing as a basic responsibility, woman cares for the family at home. In modern times women taking more space in outside labor caused some change in traditional division of labour and women had to do shifts both in private and public spaces. These developments brought changes and questions parallel to Turkish modernity. The purpose of this work; is to put forth women's attitudes and behaviours about gender-based labour division while investigating the reasons behind this. In depth interviews were made with the participant women, their opinions on societal gender norms were analysed and interpreted. The study concluded that women have largely internalized the gender-based division of labour in Turkish society. Therefore, it is observed that women in Turkish society adopt the role of housewife, which produces a sense of satisfaction by legitimizing their current status, and that they especially care about childcare. The factors that are thought to be functional in the emerge of this understanding in question have also been tried to be discussed within the limits of the study.

Keywords: Sociology, Turkish society, Woman, Family, Gender roles

Atıf İçin / Please Cite As:

Uçar, R. ve Kahraman, F. Z. (2026). Türk aile yapısında kadınların cinsiyet rollerine bakışı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15 (1), 296-309. doi:10.33206/mjss.1775445

Geliş Tarihi / Received Date: 01.09.2025

Kabul Tarihi / Accepted Date: 30.12.2025

¹ Prof. Dr. - Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, ramazanucar@sdü.edu.tr,

 ORCID: 0000-0002-8656-4434

² Dr. - Diyanet İşleri Başkanlığı, Karabağlar İlçe Müftülüğü, zelihaozdogu@hotmail.com,

 ORCID: 0000-0003-0074-4029

Giriş

Toplumlar geçmişten getirdikleri kültürleri, içinde bulundukları şartları, zihniyetleri ve geleceğe dair hedefleri çerçevesinde davranış kalıpları oluşturarak geleceğe yürüme gayretindedirler. Bu bağlamda Türk toplumu da asırları aşan yaşam serüveni içinde oluşan kültüründen beslenerek bir yaşam felsefesi oluşturmuş ve bu çerçevede fertler arasında rol dağılımları kendini göstermiştir. Özellikle değişim süreçlerinin çok hızlı yaşandığı modern dönem yerleşik hale gelen pek çok anlayışta değişimi beraberinde getirdiğı gibi cinsiyet rollerine ilişkin durumu da tartışmaya açmıştır.

Cinsiyet rolleri, toplumda erkeklerin ve kadınların nasıl davranmaları gerektiğine dair fikir veren ve onlardan gerçekleştirmeleri istenen farklı görev ve sorumlulukları nitilemektedir. Sanayi toplumlarında kadınların ev ve hizmet işlerinde; erkeklerin ise evin dışında daha iyi cretlendirilmiş ve yüksek statüde işlerde rol aldıkları bilinmektedir. İşlevselci bir bakış açısıyla yaklaşıldığında birbirini tamamlayıcı nitelikte olan cinsiyet rollerinin ailenin, dolayısıyla devletlerin istikrarını sağlamada önemli bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Diğer yandan Feminist anlayış sahipleri söz konusu iş bölümünde ve cinsiyet rollerinde ana etkenin g olduğu vurgusunu yapmaktadır. Cinsiyet rollerinin kadınları erkeklerin hizmetine sokmanın bir yolu olarak telakki edilip, erkeklerin bunu devam ettirerek çıkarlarını koruma isteği taşıdığı öngörülmektedir (Marshall, 1999, s.101).

Toplumu oluşturan gelenek, kültür, din, dil, kültür vb. unsurlar bazen değişimin önünde engel özelliği taşırken bazen de değişimi tetikleyen özellik olabilmektedir. Toplumsal yapı içindeki kadınlık ve erkeklik rolleri de bu dinamiklikten nasibini alarak kimi alanda hızlı, kimi alanda yavaş bir değişim göstermektedir (Fidan, 2018, s.13). Modernite ile birlikte toplumsal alanlarda değişimlerin önemli noktasını eşitlikçi anlayış oluşturmaktadır.

Toplumsal cinsiyet çalışmalarının, cinsiyet rollerinin oluşumunda sosyalleşmenin önemi üzerinde durduğu ve biyolojik faktörleri göz ardı ettiği görülmektedir (Powell & Greenhaus, 2010, s.1012). Kadının annelik deneyimi, üstlendiği rolleri büyük ölçüde etkilediğı gibi ev içi işlerde toplumda fonksiyonel olan gelenek, iktidar, iktisat ve din gibi sosyal faktörler ile etkileşim içinde olduğu bir vakiadır. Çocuğun bakımı, evin ve diğer aile fertlerinin ihtiyaçlarının karşılanması kadının görevi olarak görülmesi kadının tüm zamanını kaplayarak işini oldukça zorlaştırmaktadır ve hiçbirinin ertelenme lüksü yoktur. Bu durum kadının daha fazla ev ve çevresinde vakit geçirmesini, erkeğin evden uzakta ekonomik faaliyet içinde bulunmasını gerektirmiştir ki böylece iktisadi ve bilimsel sermayenin daha çok erkekte toplanması sonucunu doğurmuştur. Söz konusu anlayışla şekillenen iş bölümüyle toplumlarda kadının işi, dolayısıyla da kendisi değersizleşmiştir.

1789 Fransız devriminin eşitlik, kardeşlik, özgürlük söylemlerine dayalı toplum düzeni kurgusu ve sanayi devrimi ile kadınların ucuz işgücü olarak kullanılması; kadınların eşit hak, eşit eğitim, eşit iş piyasası, eşit sermaye gibi pek çok alanda hak arayışının itici gücü olmuştur. Eşitlik ve özgürlük manifestosu ile kadın, erkeğin sahiplendiği hak ve meknlara ulaşmayı büyük ölçüde başarmıştır. Ancak geleneksel rollerinde çok da değişiklik olmamıştır.

Kadının birey olma çabası içinde gönüllü ya da zorunlu bir şekilde iş piyasasındaki varlığı, biyolojik cinsiyeti ile doğru orantılı olan özel alandaki rollerini sorgulamasını gündeme getirmiştir. Sabah eşi ile beraber çıkıp akşam eşi ile evine dönen kadın, ikinci bir mesai ile karşılaşmanın kritiğini yapma ihtiyaı duymuştur. Günün tüm yorgunluğu ile eve gelen kadın, yemek, bulaşık, temizlik, çamaşır, çocukların devi gibi konularda kapısı alınan ilk bazen de tek yetkili olmaya devam etmekte, erkekler kendilerine göre birçok sebeple bu rolleri doğrudan üstlenmekten kaçınmaktadırlar. Kadının işgücüne katılımlarında yasal açıdan herhangi bir ayırım olmamasına rağmen aile yaşamındaki sorumlulukları ve annelik deneyiminin iş ortamında dikkate alınmaması onları çalışma hayatından uzaklaştırabilmektedir.

Kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi ve iş gücü piyasasına katılımı hem topluma hem de yeni neslin eğitimine çok ciddi pozitif bir katkı sunmaktadır. Ayrıca kadın olmaya yönelik algısal değişim, kadının kendisine yüklenen rollerin pek çoğunun biyolojik olarak değil toplumsal olarak yüklendiği gerçeğini de görmesini sağlamakta; haksızlıklara dur deme gücünü vermektir (Karasu, 2017, s.6). Ekonomik gelişme gösteremeyen kadınların sosyal alanda temsil ve katılım durumları da gelişmemektedir. Eğitim düzeyi arttıkça ve ekonomik bağımsızlığını elde ettikçe sağlıklı ve üretken hale gelen kadınların, istihdam oranlarının artmasına etki ettiği, çalışılan sektörün niteliğini değiştirdiğı bir gerçektir. (Kala, 2013, ss.166-167).

Eşitlik ideali, insanların doğuştan getirdikleri bazı nitelikleri sebebi ile diğerlerinden daha üstün ya da aşağı olamayacağını teminat altına alma durumudur. Bu bağlamda cinsiyet, ırk, kültür, sağlık gibi pek çok eşit olunmayan noktalara rağmen, birinin diğerinden daha fazla hakka sahip olmaması demektir (Bora, 2015,

s.95). Doğuştan eşit haklara sahip olmak, kanun önünde eşit olmak çok önemli kazanımlardır fakat toplumsal zihniyette eşitliği sağlamadıkça yasalar önünde eşit olmanın çok da yeterli olmadığı bir gerçeklik olarak kendini göstermektedir. Geleneksel tarım toplumlarında kadın ve erkek beraber iş yaparken, kent yaşamında roller daha belirginleşmiştir. Kent yaşamında toprağın üretkenliği devre dışı kalmış; icatlar ve teknikler yaratan zihniyet ile yasalarıyla rol alan bürokrasi öne çıkmış dolayısıyla kadın erkeklerin gerisinde kalmıştır. Kadın yeni düzende var olarak sesini duyurmak için, erkeğin sahip olduğu özelliklere ulaşma gayreti içine girerek kadın erkek eşitliği söyleminde kadın farklılıkları ile var olma yerine örtük bir şekilde erkekleştirilme eyleminin nesnesi olma durumuna dönüştürülmüştür. Diğer yandan Modernizme bir tepki olarak ortaya çıkan ve 1980'lerin başlarından itibaren yaygınlık kazanan Post modern bakış açısı modern sistemleri ve onların düzenlerine eleştirel bir yaklaşımda bulunarak, tek bir doğru ve tek bir gerçek olmadığı anlayışı üzerinden bir söylem geliştirmiştir. (Eroğlu ve İşler, 2004, s.55). Dolayısıyla kadınlar modern dönemin hazırladığı demokratikleşme ve eğitim olanaklarına ulaşmanın verdiği fırsatlarla, ekonomik bağımsızlığını kazanan, ayakları üzerinde duran, bir meslek ve konum sahibi olan bireyler haline gelmiştir. Ancak kadın ayakları üzerinde durması için var edilen tek tip 'erkekleştirilmiş kadın profilinden' memnuniyetini sorgulamaya başlamıştır.

Aile bir toplumun en küçük yapı taşı olmanın yanında, alternatif kabul etmeyen sosyal, ekonomik, kültürel ve biyolojik görevler ifa etmektedir (Erkal, 2011, s.16). Aile, üyelerinin çeşitli roller çerçevesinde etkileşim içinde olduğu bireylerden meydana gelmekte ve üyelerinin yaşamdan duydukları tatmini artırmada işlevsel bir özellik taşıyan bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan aile, toplumsal düzenin temel güvencesi olmanın yanında toplumsal dengenin sağlanmasında fonksiyonelliği ile öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, gelişmekte olan ve gelişmiş/sanayileşmiş toplumları üzerine gözlemlenilen bazı teorisyenler, düzenin sürekliliği adına cinsiyet rolü farklılaşmasının gerekliliğine vurgu yapmışlardır. (Erdoğan, 2008, s.127). Buna göre toplumsal kalıp yargılar çerçevesinde herhangi bir birey ile ilgili beklentilerin neler olacağı doğrudan cinsiyete bağlanmaktadır. (İmamoğlu, 1991, s.832). Söz konusu yaklaşım en açık şekilde, toplumun temel taşı olan aile kurumunda kendini göstermektedir. Sadece Türk toplumunda değil dünyanın hemen her yerinde, geleneksel klişelere göre erkeğin en önemli rolü ailenin geçimini sağlamak iken, kadının en önemli görevi çocuklarını büyütmek ve aile yaşamının devamlılığını sağlamaktır (Moya, Expósito and Ruiz, 2000, s.825).

Dünyada ve ülkemizde yaşanan değişim süreçlerine paralel olarak pek çok alanda kamusal alana ulaşabilen kadın, gönüllü ya da zorunlu olarak iş gücü piyasasına katılarak ailenin gelirine katkı sağlamaya başlamıştır. Ancak kadının iş piyasasındaki varlığı, özel alanda var olan geleneksel iş bölümünü değiştirerek eşitlikçi bir anlayışı oluşturamamıştır. Erkekler, dışarıda çalışan kadının ev içi sorumluluklarını paylaşmada istekli olmamış, cinsiyetleri dolayısıyla üstlendikleri geleneksel rolleri devam etmiştir. Kadınlar da "Ev kadınlığıyla çalışma yaşamının birlikte sürdürülmesi" şeklinde görüş bildirmektedirler (Çaha, 2021, s.84).

Türk aile yapısının değişim ve dönüşümünde göç, yoksulluk, toplumsal değerler, teknoloji ve kadınların çalışma hayatına girmesi gibi birçok unsur etkili olmaktadır (Ekici, 2014, s.211). Türk toplumunda Cumhuriyet sonrası sanayi toplumuna doğru hızlı bir geçiş ile göç olgusunu meydana getirmiştir. Yaşanan değişim süreçlerine paralel olarak geleneksel (geniş) aileden modern (çekirdek) aile yapısına geçilmiş ve kadının çalışma hayatına katılımı artmıştır. Buna bağlı olarak geleneksel kalıplar içinde oluşan aile içi rollerde de bir sorgulama kendini göstermiştir. Şu hâlde; Türk aile düzeninde oluşan cinsiyet rollerine yönelik kadınların tutumu nasıldır, söz konusu tutumun oluşmasında hangi faktörler etkilidir sorusu çalışmanın problemi oluşturmaktadır. Nitel araştırma tekniği kullanılarak elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Yöntem ve Bulguları

Demografik Bilgiler

Çalışma, kadınların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bakışları, rollerin içselleştirilip/içselleştirilmediği ve bunların sebeplerini anlamaya yönelik gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla İzmir ili içinde annelik deneyimini yaşama ve her iki cinsiyetten çocuğa sahip olma kriterine haiz 19 kadınla nitel araştırma yöntemi çerçevesinde derinlemesine yapılandırılmış mülakat tekniği ile veriler toplanmıştır. Okuyuşta akıcılığı sağlamak için numara yerine kod ad kullanılmıştır.

İki görüşmecinin eşi vefat etmiş, iki görüşmeci ilk eşinden ayrılmış ve ikinci evliliğini yapmış, diğer görüşmeciler birinci evliliğini sürdürmektedir. Görüşmecilerin yaş ortalaması, 48; en uzun evlilik süresi 44, en kısa evlilik süresi 7 yıldır. Araştırmaya katılan 10 kadın ev hanımı iken diğer 8 katılımcı ev hanımlığı

yanında ücretli bir işte çalışmaktadır. Bir katılımcı da yeni emekli olmuş memurdur. Katılımcıların 5'i ilkokul, 1'i ortaokul, 8'i lise, 3'ü ön lisans, 2'si lisans mezunudur. Bütün katılımcılar İzmir'de yaşamaktadır. Bir görüşmeci bir yaratıcı ve kader inancı olduğunu ama bir kutsal kitaba ve peygambere inanmadığını; diğer 18 görüşmeci Müslüman olduğunu ve inançlarının kuvvetli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 1. Demografik bilgiler

	Kod Adı	Doğum T./ Yaş	Medeni Hal	Evlilik Süresi	Eğitim	Meslek
Kadın 1	Amine	1970/52	Evli	32	Ön Lisans	Ev Hanımı
Kadın 2	Asya	1984/38	Evli	18	Lisans	Tekstil İmalatçısı
Kadın 3	Belma	1970/52	Evli	27	Lisans	Öğretmen
Kadın 4	Demet	1965/57	Evli	36	Ön Lisans	Ücretli Öğretmen
Kadın 5	Dilek	1980/42	Evli	20	Lise	Ev Hanımı
Kadın 6	Elif	1976/46	Evli	30	İlkokul	Gündelikçi
Kadın 7	Gonca	1958/64	Dul	43	İlkokul	Ev Hanımı
Kadın 8	Gönül	1977/45	Evli	21	Lisans Terk	Ev Hanımı+Çalışma deneyimi
Kadın 9	Harika	1987/36	Evli	20	İlkokul	Ev Hanımı+Çalışma deneyimi
Kadın 10	Meliha	1979/40	Evli	21	İlkokul	Ev Hanımı+Çalışma deneyimi
Kadın 11	Menekşe	1974/49	Dul	16	Kız Mes. L.	Ev Hanımı
Kadın 12	Meral	1985/37	Evli	16	İlkokul	Ev Hanımı+Çalışma deneyimi
Kadın 13	Miray	1972/50	Evli	26	Lise	Ev Hanımı
Kadın 14	Neriman	1969/52	Evli	32	Ön Lisans	Emekli memur
Kadın 15	Nimet	1974/48	2. Evlilik	16/7	Sağlık Mes. L.	Ebe
Kadın 16	Ülkü	1973/49	Evli	31	Kız Mes. L.	Ev Hanımı
Kadın 17	Yasemin	1981/41	Evli	20	Ortaokul	Temizlik İşçisi
Kadın 18	Zuhal	1984/38	2. Evlilik	8/7	Lise	Satış Temsilcisi
Kadın 19	Züleyha	1985/38	Evli	23	Ön lisans	Kuran Kursu Öğr.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmada, Türk ailesinde geleneksel bağlamda gerçekleşen iş bölümünün, kadınlar tarafından nasıl algılandığı anlaşılmaya çalışılmış ve yorumlarda bulunulmuştur. Kadınların, kadın-erkek işlerine bakış açılarını, cinsiyet rollerinin kadınlarda meydana getirdiği duygu durumunu anlamak üzere,

- ✓ *Evdeki iş bölümüne nasıl karar verdiniz?*
- ✓ *Evin nafakasını kazanmak erkeğin görevi midir?*
- ✓ *İş bölümünüzü tamamen tersine çevirmek ister misiniz?*
- ✓ *Ev hanımı olan gelininiz/kızınız ev işlerini yapmasa ne hissedersiniz?* soruları yöneltmiştir.

Kendiliğinden Oluşan İş Bölümü

Türk toplumunda evli ve özellikle de çocuklu ailelerde toplumsal cinsiyet rolleri işlevselliğini büyük ölçüde korumakta ve görev ve sorumluluklar bu çerçevede şekillenmektedir (Gönüllü ve İçli, 2001, s.89; Eken, 2006, s.268). Ailede oluşan iş bölümünün büyük ölçüde bireylerinin ailelerinden tevarüs eden bir anlayışla şekillendiği görülse de bireyler arası yapılan görev ve sorumluluk dağılımı görüşmeleri neticesinde oluşabilmektedir. Yapılan görüşmelerde kadınların birçoğu, ailede oluşan iş bölümünün kendiliğinden oluştuğuna vurgu yapmaktadır. En sık karşılaşılan cevap “*Buna biz karar vermedik, öyle gördük*” şeklinde ortaya çıkmıştır. Çalışan ya da çalışmayan kadınlar, eş ile olan ilişkileri, eşlerin yeniliklere açık olup olmamasına bağlı olarak evde bir iş bölümü uyguladıklarını; özellikle hafta sonu gerçekleştirilen genel ev temizliğinde kadınlar eş ve çocuklara bazı sorumluluklar verdiklerini dile getirmektedirler. Emekli memur Neriman, “*Evde bir iş bölümü var. Bu iş bölümünü ben yaptım. Çalışırken hafta sonu bizim temizlik günümüzdü. Kahvaltı yaparken karar veriyorduk. Eşim evi süpüren olurdu. Oğlum direk ben vileda yapacağım derdi. Kızım ben toz alacağım derdi. Ben de yemek ve tuvalet banyoya bakıyordum. Dip temizlikte dışardan yardım alıyordum. Yine de kadın olarak asıl sorumluluk bende. Ben görevlendiriyorum. Ben temizleyelim demesem belki 15 gün sonra temizleriz. ... Toplumumuzda erkek dışarıda çalışıyor, kadın da evde yapıyor. Ama artık biz öyle bir toplum değiliz. Kadın da çalışıyor. Erkek de. Yük ortak olmalı.*” şeklinde bir söylemde bulunmaktadır. Bu durum, geleneksel Türk ailesinde kendini gösteren ev işleri bir bütün olarak kadının sorumluluğundadır anlayışının bir kırılma süreci yaşadığını ve aile fertlerinin yapılacak işleri paylaşarak gerçekleştirdiklerini göstermektedir.

Almanya’da büyümüş ve evlenmiş, çocuklarının eğitimi için Türkiye’ye yerleşmiş, özellikle eş pazarlamada iken işyerlerinin yöneticiliğini yapan iki çocuk annesi Asya, yemeği beraber hazırladıklarını söylese de sorular derinleştirdikçe ev içi işlerde sorumluluğun öncelikle kendisinde olduğunu belirtmiştir. “*İşten dönerken bazen ne yiyeceğiz diye konuşuruz. Ben çorba yapıyorum sen salatayı doğrarsın diyorum.*” Bunları kim planlıyor, dert ediniyor?” sorusuna ise; “*... çoğunlukla bana kalmış oluyor sanki. O gün dolapta ne olduğunu bilen,*

eve gidince şunu yaparız diyen öncelikle benim. Mutfağın kontrolü bende. Mutfakta eksikliği bilen benim. Çocukların eğitimi konusunda da eşimle beraber karar alıyoruz ama öncelikle sorumluluk benim. Öncelikle ben tasarlayıp eşimle paylaşıyorum. Temizliğe yardımcı alınmasını ben talep ediyorum. Evin işleri, çocuklar, mutfak daha çok benim sorumluluğumda sanki.” şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Diğer yandan; “...Ben yapabileceğim şeyi yaparım. Kadın gücünün yettiğini yapmalı. Eşine minnet etmemeli. Geçenlerde camdan bakarken komşunun tekerinin patladığını gördüm. Adam tamirci getirmiş. Ben de ‘Aaa bir teker için tamirci mi çağırılmış!’ dedim. Eşim de ‘Ne yapacaktı?’ dedi. Ben de ‘Geçenlerde bizim teker patlamıştı. Ben sana telefonda ne yapayım diye sordum, sen de değiştirsene dedin. Ben de değiştirdim ya’ dedim. Komşu erkek olduğu halde usta getirmiş, şaşırdım...”, ifadelerini kullanırken her ne kadar aile içi rollerde daha eşitlikçi tutum geliştirdiği görünse de ‘erkek olduğu halde’ ibaresi ile bilinçaltındaki erkek/kadın işi ayrıştırmasını gün yüzüne çıkarmaktadır. Kadın teker değiştirebilir ama erkek zaten değiştirmelidir. Kadın ile erkek arasındaki fizyolojik fark, söz konusu ibarenin kullanımında etkili bir faktör olabilir. Asya iş konusunda sen ben ayrımı olmadığını, kim müsaitse onun yaptığını; “Faturaları erkek öder, evdeki tamiratı erkek yapar, pazar alışverişini kadın yapar gibi şey bizim ailemizde yok. Bizde kim müsait ise o yapar. Benim eşim hiç fatura bilmez, çocukların okulunu bilmez. Ama ben bunu kötü anlamda söylemiyorum. Zaten vakit olarak kısıtlı. Pazarlamacı olduğu için vakit bulamıyor. Ben vakit buluyorum ya da çocukları daha fazla takip edebilmek adına da bunu yapıyorum. Eşim evin ekonomik geçim sorumluluğunu üzerine almış durumda. Ben de evin gidişatı, işleyişi ile ilgili sorumluluğu almış durumdayım. Evde illa sen bunu yapacaksın ben bunu yapacağım diye bir şey yok.” ifadeleri ile dile getirmektedir. Asya’nın eşinin çok yoğun bir mesaisi olması ve yaz aylarında şehir dışında çalışması nedeni ile ev ile ilgili her şeyi Asya yapmaktadır. Görüldüğü üzere ailede bireyler arası sorumluluklar paylaşılmış, aile fertleri arasında oluşan saygı ve sevgiye dayalı anlayış ile sistem işlemektedir. Asya’nın özellikle ekonomik konularda özgür hareket edebilmesi iş yoğunluğundan şikayetini azalttığı ve yaşamsal memnuniyetini arttırdığı intibainı vermektedir. Bu durum bize; ailede görev ve sorumlulukların iyi niyet çerçevesinde samimi bir şekilde paylaşıldığında aile üyelerinin yaşam sevinci dolu mutlu bir hayat sürebileceklerini göstermektedir.

Uzun yıllar satış temsilciliği yapmış ve çocukları ilkokula başladığı için geçici olarak çalışma hayatına ara veren üç çocuk annesi Zuhal, dışarıda çalıştığı zamanlarda bile ev içi tüm işleri kendisinin yaptığını; “...Yemek yapmak, ev işi yapmak benim severek yaptığım işler. Vazifem olarak algıladım. Eşim zaten yapmaz. Bir su bardağı bile kaldırmaz. Aşırı derece çok şımartmışlar.” sözleri ile erkeğin eşinden hizmet bekleyen anlayış ile yetiştirildiğine gönderme yapmaktadır. Zuhal, çalışan kadın olmasına rağmen geleneksel aile modelini aşamadıklarını; “...Ben o yüzden onu değiştiremem. Değiştirmeye çalışsam evimde huzurum kalmayacak. O yüzden suyu da ben getiririm. Kızsam da sinirlensem de yapmayacak. Ben hamileyken bana su getirmeyen adam. Beraber işe gittiğimiz zamanlarda da yapmazdı. Eşim akşam gelir yemeği beraber yeriz. Burada servisleri ben yaparım. O kumandası elinde. Yoruluyor tabii... Haftada iki gün kadın geliyor. (Derin temizlik ve ütü için) Çalışırken de günlük işleri ben yapıyordum. Temizliğime yardımcı geliyordu. İş bölümüm kendiliğinden oluştu. Eşim pazar günleri de çoğu zaman geceleri de çalışıyor.” cümleleri ile izah etmiştir. İkinci evliliği olması, çevresinde geçimsiz kadın imajının oluşmasını istememesi, ilk eşinden çok ağır fiziksel şiddet görmesi ve yaşadığı olumsuz hayat tecrübeleri ikinci eşinin bu tavırlarını alttan almasını kolaylaştırmaktadır. Bu durum, toplumsal değer ve normların bireylerin tutum ve davranışları üzerinde ne derece etkin olduğunun görülmesi açısından oldukça anlamlıdır. Bireylerin karşılaştıkları birçok tutum ve davranış içlerine sinmese de toplumsal algılar sebebiyle rıza gösterebilmektedir.

Ekonomik sıkıntılar yüzünden son 3 yıldır çalışma hayatına atılmış, geçici temizlik işçisi olarak çalışan dört çocuk annesi Yasemin, cinsiyet rollerinden memnuniyetini; “Genelde iş bölümü... eşim para getiriyor ben de evin işlerini yapıyorum. Pazar, market, fatura, tamirat eşimdedir. Eksik olduğunda ben de giderim. Bu iş bölümünden memnunum yani. Herkes yapacağını biliyor. Ben hiç fatura takip etmem mesela. Çalıştığım günler ben akşam yemek hazırlıyorsam, kızım salatayı yapıyor. Çocuklar evi topluyor. Eşim gelesiye zaten her şeyi hazır edip babamızı o şekilde karşılamaya çalışıyoruz. Kadınların yaptığı işleri hiç yadırgamadım. Evde zaten öyle büyüdük. Kızım sorguluyor ama... Neden ben süpürge yapıyorum abim de yapsın diyor. Şu bulasıkları makineye koy, şuraya süpürge tut dediğimde oğlum da yapar. Evde olduğum sürece bunlar bana zor gelmedi. Sadece çalışmaya başladığımda yorucu geldi. Neden ben çocuklara bakmak zorundayım, neden kadınlar daha edepli olmak zorunda demedim. Belki öyle oturdu üzerimize. Kızım benim gibi yapsın o kadar şey olsun istemem. Ama öğrensin.” sözleri ile dile getirmektedir. Yasemin, kızının toplumsal kadın rollerini öğrenmesini istese de okumasını, çalışan bir kadın olmasını ve kendisini ev işleri ile çok yıpratmamasını daha çok istemektedir. Görüldüğü üzere, ailede her ne kadar görev sorumluluk paylaşımı gerçekleşse de kız çocuğunun serzenişlerinden erkek çocukla kız çocuk ayrımı yapıldığı, erkek çocukların ev işlerinde daha az sorumluluk almaları yönünde bir eğilimin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bir sağlık kurumunda ebeler yapan Nimet, ikinci evliliğinde daha yorucu bir hayat temposu olmasına rağmen, eşinin ona değer vermesi, onu bir birey olarak görmesi ve yardımlaşması dolayısıyla daha az yorulduğunu; “Bizim iş bölümümüz yok. O geç geldiği için yemeği ben yapıyorum. Pazar, cumartesi o kabavattıyı hazırlar

ben ortalığı toparlarım. İş bölümü değil. O bulaşık makinesini boşaltırken ben çamaşırları ayırır atarım. O silkelere ben asarım. Çamaşırları beraber katlarız. Ben süpürgeyi yaparım o yerleri siler. Ama birimiz otururken birimiz iş yapmıyoruz. Oturacak zamanımızı beraber kullanalım diye düşünüür. Beraber iş yapalım, beraber oturalım. İlk eşimde her şey benim görevimdi. Ben başkaldırınca iş şiddete dönüyordu.” cümleleri ile dile getirmektedir. İlk eşinden ağır duygusal ve fiziksel şiddet nedeni ile ayrılan Nimet, ikinci eşinin anlayışlı ve paylaşımcı biri olmasından oldukça memnundur. Ailede eşler arasında saygı ve sevgiye dayalı anlayışlı bir ortam mutluluğu getirebilmekte karşılaşılan bedensel yorgunluğun hiçbir önemi kalmamaktadır.

Ücretli bir işte çalışmayan ama dini bir vakıfta eğitim ve hizmet faaliyetlerine katılan Meliha, eşinden memnun olmasa da iş bölümünden memnun olduğunu ifade etmiştir. Çalışma imkanı olsa, ilk işinin eşinden ayrılmak olacağını; “Ben bu iş bölümünden memnunum bir şikayetim yok. İbadetime de zaman ayırabiliyorum. İlim öğrenmeye de engel değil. Çocuklar küçükken kıızıyordum tabi.” Neye kıızıyordun? “Yetişemiyordum. Oğlum rabatsızdı. Haftanın beş günü hastanedeydim. Çalışan kadın gibi. Diğer çocuklara annem bakardı ilgilenirdi. Oğlum 15 yaşına kadar sürekli hastanedeydim. Oğlum tam rayına girdi derken diğer oğlum kaza geçirdi. Bu sefer onunla iki buçuk yıl hastanelerde uğraştım.” demiştir. Çocuklar büyüdükten sonra iş bölümünden memnun olduğunu söyleyen Meliha, eşi ile anlaşamama sebebi olarak, dini yaşayışının değişmesi ile ortaya çıkan fikir ayrılıkları ve eşinin, çocukların manevi anlamda sorumluluklarını üstlenmemesini öne sürmektedir. Aile içinde bireylerin dönemsel zorluklar ile karşılaşabildikleri ve dolayısıyla huzursuzlukların ortaya çıktığını görmek mümkündür. Söz konusu zorlukların üstesinden gelmek adına tek başına mücadele eden bireyler kadın/erkek fark etmeksizin ciddi şekilde yorulabilmektedir. Bu bedensel yorgunluk zamanla psikolojik yorgunluğa evrilebilmekte ailevi huzursuzluğa dönüşebilmektedir. Bu bağlamda aile için sorumlulukların eşit bir şekilde paylaşılması aile düzeninin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemli görünmektedir.

Lisans eğitimini istemeyerek yarıda bırakmak durumunda kalan, iki çocuk annesi Gönül; “Yemeği ben yaparım. Misafir gelecekse yine her şey bendedir ama şunu yap, şunu al, şunu doğru çok destektir eşim. Evimizde iş bölümü vardır. Çok büyük temizlik varsa cam, avize, perdelerde eşim destek olur. Marketi genelde birlikte yaparız. Alışverişlerimizi birlikte yaparız. Evin kontrolü ve ekonomisi bende. Çekip çevirme harcama kararları bende. Memnunum. Başka erkekleri duyunca çok şükrediyorum.” diyerek, ev hanımı olmasına rağmen eşinin ona yardımcı olmasından, özellikle eşinin kazancını sahiplenmeyip sürekli ‘bizim paramız’ demesinden çok memnun olduğunu söylemiştir. Hafta sonları eşinin kahvaltısı hazırlıyor olması sebebi ile kendisini şanslı kadınlar kategorisine koymaktadır. Görüldüğü üzere; eşler arasında inşa edilen saygı ve sevgi, buna bağlı olarak gerçekleşen paylaşım ailede huzur ve güvenin tesis edilmesinde işlevsel bir özellik taşımaktadır.

20 yıldır öğretmenlik yapan, eşi uzun süreler işsiz kalmış, iki yetişkin çocuk annesi Belma, klasik Türk aile tipi dışında farklı bir örnek sunmuştur. “Çocukların doğduğu günden bugüne kadar her konuda yardımcı olur. Temizlik mi olacak ben ne yapayım der. Mesela yemek mi yapılacak ben yapayım der. Misafir mi gelecek çamaşır serer, ütüler, toplar. O düşünmez ama yardım istediğimde yapar. Zaman zaman bu sorumluluktan yorulduğum oldu tabii ki. Çocuklar küçükken çok farkına varmamışım. Ama yaş aldıkça dokunuyor... Toplumsal cinsiyet rollerimiz vardı geleneksel. Annelerimizden bunları devraldık. Bunun yanında erkeğin yaptığı da devraldık. Sorumluluk aldık. Eşimin işsiz olduğu dönemlerde bir defa elektrik ödemesini unutmuşum. Böyle balkondan aşağı sestendiğini hatırlıyorum. Sen elektriği yatırmadın mı kesmeye geldiler diye. Ben böyle baktım yukarı sen erkeğin neden ben düşünüyorum diye. Sen evde oturuyorsun ben çalışıyorum. He o zamanlar rolleri çok değişmiştik. O evde oturuyor, süpürüyor, pişiriyor, ben çalışıyorum... Ev işlerine yardım etti ama benim gibi sorumluluğunu almadı. Ama ben çalıştım ve o çalışmadığı için onun sorumluluklarını hepsini aldım.” diyen Belma, ev işinde her konuda eşinin yardımını almış olsa da memnun değildir. “İş bölümünden memnun değilim.” Nasıl olmalı? “Herkesin sorumluluğu belli olmalı evde. Ben yemek yapıyorsam, çamaşır serme işini sen al ben düşünmeyeyim. Yapamadın mı söyle yapayım.” ifadelerine yer vermektedir. Ailenin geçimini sağlamakla yükümlü erkek yaşanan özel durum sebebiyle bunu gerçekleştiremediği görülmektedir. Dolayısıyla ailede roller farklılaşmış ev işleri erkeğin sorumluluğunda olduğu halde erkek söz konusu sorumluluğu tam anlamıyla yerine getirememektedir. Çünkü yaşadığı toplum onu aile giderlerini karşılamakla yükümlü olarak inşa etmiştir. Her ne kadar ev işlerini gerçekleştirme noktasında bir çabanın içine girse de görevler üzerinde sakil durmaktadır. Dolayısıyla görev ve sorumluluk bilincinin oluşmasına toplumsal inşa sürecinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Son beş yıldır sözleşmeli öğretmenlik yapan, yetişkin üç çocuk annesi Demet, cinsiyet rollerini önemsediğini belirterek; “Öncesinde evimizde geleneksel iş bölümü vardı. Eşim sadece evde tamaratlarla ilgilenirdi. Bu durum iş bölümü olarak değil doğal bir şey olarak kendiliğinden oluştu.” ifadelerini kullanmaktadır. Bu iş bölümünden memnun muydunuz sorusuna; “... düşünmedim ki yani. Bu niye böyle sorgulaması yapmayınca memnun oluyorsun. Evlenmeden önce de bazı işler vardı ben yapardım. Sonra düşündüm neden ben yapardım diye. Boya, badana işleri. Abim vardı, benden bir yaş küçük erkek kardeşim vardı. Onlar niye yapmıyordu diye düşünüyorum şimdi. Belki becerdiğim

için bilmiyorum yani. Bazı şeyleri annemin gözleri görmediği için yapamıyordum ben de ister istemez yapa yapa beceri kazanmışım herhalde.” ifadeleri ile cevap vermektedir. Demet, kızının kendileri gibi olmadığını, daha eşitlikçi tavır sergilediğini, eşinin de bu duruma ayak uydurduğunu; “Evlü kızım var. İkisi çalışıyor. İkisi hafta sonu birlikte temizlik yapıyor. Çocukların bakımını birlikte paylaşmışlar gibi. Gençler(erkekler) özellikle eşleri çalışan gençler daha anlayışlı ya da mecburen öyle oluyorlar. Belki çok memnun değiller bu durumdan. Kadın her şeyi omuzlasın, sırtlasın, işleri yoluna koysun, erkek bundan mutlu olur. Kim mutlu olmaz. Ama birlikte yapmak zorunda olduklarını bilince yapıyorlar boşlansın, boşlanmasın.” şeklindeki sözleri ile dile getirmektedir. Şu halde bireylerin yaşam şartları ve anlayışları onların görev ve sorumluluklarını yeniden gözden geçirmelerini sağlayabilmektedir.

Çok nadir de olsa Türk toplumunda kadın ve erkek rolleri tam tersi haline gelebilmektedir. Gündelik temizliklere giden, üç yetişkin çocuk annesi Elif, eşinin düzenli iş tutamaması, kazandığını harcarken müsrif olması nedeni ile hem çalışmaya hem de evin ekonomisini yönetmeye başladığını şu şekilde ifade etmiştir; “Kadın doğurur, besler, büyütür, pişirir, temizler vs. erkek de dışarıda çalışır para getirir değil mi? Bizim evde bu böyle değil. Eşim sadece 6-7 sene bil fiil eve baktı ama o zaman da yemek yapardı. Şimdi de yapıyor. Buzdolabında ne var o da bilir ben de bilirim. Kullandığımız tabağı filan bilir. Ben erkek gibi çalışıyorum, faturaları ödüyorum, market pazar yapıyorum. Eşim de çalışıyor. Kazandığını bana veriyor. Cep harçlığını alıyor. Söz verdiği için o da.” Nasıl oldu? “O söz verdi. Ben eve bakıyorum ya vicdani rabatsız oldu. Dedi ki söz emekli olunca maaşım senin olacak dedi. Emekli olamayacağımı sanıyordu... Sonra ATM kartını çıkarttı o kart komple bende kaldı çıktığı günden beri. Yatan paramın üçte birini ona veriyorum. Gerisini eve harcıyorum. Eşim çok iyi niyetli biri. Şu anki iş bölümünden senelerdir memnun değilim.” Neden? “Evde yağ yok, adam giderdi baklava alırdı.” Elif, ekonomik ve hareket özgürlüğüne sahip olsa da erkek gibi çalışmaktan ve dış işleri yapmaktan memnun olmadığı açıktır. Türk toplumunda erkek, ailenin ekonomik sorumluluğunu üstlenir ve geçimini sağlar temel kodu ile inşa edilen birey kadın/erkek fark etmez mutlu ve huzurlu olamamaktadır. Söz konusu durumun oluşmasında toplumların değer yargıları öne çıkmaktadır.

Ev içi üretimin en yoğun, yorucu ve bunaltıcı dönemi çocukların küçük olduğu zaman dilimine tekabül etmektedir. Görüşmeciler, çocuklarının küçük olduğu dönemde ev işleri ile birlikte çocuklar ile ilgilenmenin kendilerini çok fazla yorduğunu ve hatta bunalttığını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda Amine, “Evimiz klasik ev. Ev işinin her türlü bende. Şu an araba eşimde olduğu için çarşı pazar onda oluyor. Ama araba bende ise ben yapıyorum. Faturalar onda. Araba ile ilgili her türlü iş onda. Evin tamiri bende. Yeri geliyor yapıyorum, yeri geliyor yaptırıyorum. Çocuk küçükken her şeyleri bendeydi. Ateşlendiklerinde hep ben bekledim başlarında. Okul alışverişi, toplantıları, dersleri... Bu iş bölümünden memnun değildim. Yetişsem bile çok fazla efor sarf ettiğimden çok yorucuydu.” ifadelerini kullanmıştır. Değişim süreciyle birlikte Türk toplumunda oluşan çekirdek aile yapısının, oluşturduğu konforun yanında bazı dezavantajları da beraberinde getirdiği bir vakıdır. Özellikle tecrübesiz anne-babaların çocuk bakımında ne kadar zorlandıkları aşikardır.

Ailenin Ekonomik İhtiyaçlarının Karşlanması

Türk toplumunda geçmişten günümüze oluşan bir anlayış çerçevesinde ailede evin ekonomik ihtiyaçlarını karşılama görevi açık/üstü örtülü bir biçimde erkeklerin sorumluluğunda olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla toplumda erkeğin de kadının da zihinsel kodları bu şekilde oluşmaktadır. Buna bağlı olarak da ailede iş bölümü, görev ve sorumluluklara yönelik yaklaşımlar da sözü edilen biçimde şekillenmektedir. Yaşanan toplumsal değişim süreçlerine paralel olarak; aile ve bireylerin ihtiyaçlarının farklılaşarak artması, tek başına erkeğin altından kalkamayacağı durumların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiş; kadının (annenin) aile bütçesine mali katkıda bulunmasını gerekli kılmıştır (Ekici, 2014, s.220). Ancak erkeklerin evin ekonomik giderlerini karşılama yükümlülüğünde çok fazla bir değişim meydana gelmemiştir. Çünkü toplumda zihniyet değişimleri kısa sürede gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla katılımcılarının da büyük ölçüde konuya bu çerçevede yaklaştıklarını görmek mümkündür.

Ev hanımı olan Gönül evin ekonomik giderlerinin diğer bir ifadeyle ailenin nafakasının karşılama görevinin erkeğin sorumluluğunda olduğunu; “Evin nafakasını kazanmak erkeğin görevidir tabii ki. Biz bu şekilde büyüdük. İslami açıdan da öyle değil midir? Erkek çalışır eder. Her imkanı ailesine sunar. Damadımın ve oğlumun bu bilinçte olmasını isterim. Erkek dediğin çalışır. Kadın da isterse çalışır. Ama asıl eve para getirecek kişi erkektir. Sağlıklı ise erkek eve yakışmaz. Ev hanımlığı çok önemli bir iştir bence. Dışardaki işten daha önemlidir hatta. Ev hanımı dememek lazım. Hatta evin temel direği annenin ev hanımlığıdır. Değer görmüyor o ayrı konu.” ifadeleri ile dile getirirken, Hediye ise konuya farklı bir boyuttan baktığını; “Bak şimdi işinize yarayacak bir şey söyleyeceğim. Oğlum sen erkek çocuğusun, yarın evleneceksin ev geçindireceksin bir işler yapman lazım, diyor. Devamlı ben bunları iki oğluma söylüyorum ama kız çocuklarıma bunu söylemiyorum. Çünkü o bir ev geçindirmek zorunda değil. Kocasına bakmakla yükümlü. Dinde kadının parası haram.” Bu bilgiyi nereden edindin? “Bunu büyüklerimden öğrendim.” şeklinde ifadelendirmektedir. Görüldüğü üzere; erkeğin evin geçimini sağlaması gerektiği düşüncesi dini olarak temellendirilmeye

alışılmıştır. Hatta kadının parasının kullanılmasının haram olduğu ve erkek için bir zul teşkil ettiği kanaati yaygın olarak kendini göstermektedir. Diğer yandan Hediye'nin; *"Bu zamanda da eski zamanda da a kalınmaz. Erkeğin iş bulamaması bence tembellik yani. Kadın alışabiliyorsa erkeke niye iş bulamasın. Ama kadının parasını erkek yiyemez. Eşim çok anlayışsız ama asla benim ve çocuklarının kaşanlarına karışmaz, el sürmez. Karışmıyor. Kendi paranız dikkatli harcamı der. Bakıyorum arkadaşlarımın kocaları alıyor, benim eşim tenezzül edip almaz. Yani o senin hakkın. Kızlarım da ilerde çalışırlar ama kendilerine çalışsınlar. Kocalarına bakmak zorunda değil bence. Oğlumun karısına bakmak zorunluluğu var."* ifadeleri oldukça manidardır. Özellikle kızlarına dair "alışırlarsa kendilerine alış" söylemi ailenin ekonomik giderlerinin karşılama görevinin erkeklere ait olduğu Türk toplumunda yerleşik bir anlayışa dnştğun göstermesi açısından önemlidir.

Bir ğretmen olarak, eşinin uzun süreli işsizliği nedeni ile zaman zaman evin tüm geçimini üstlenmiş olan Belma; *"Evin nafakasını kaşanmak erkeğin görevidir. Kadın çalışmak zorunda olmamalı. İsteyerek alışmalı. Kızıma da ona syliyorum isteyerek çalışmakla mecbur çalışmak çok farklı şeyler."* ifadelerini kullanarak evin ekonomik ihtiyaçlarının karşılanma görevinin aslında eşinin sorumluluğunda olduğunu ancak mecburiyetten bu sorumluluğu kendisinin üstlendiğini dile getiriyor olması söz konusu anlayışın toplumsal yaygınlığının anlaşılması açısından önemli görülmektedir.

Ev hanımı olan, eşinin hiçbir şekilde özel alanda destek olmadığını, birtakım kurslara katılarak ruh halini koruduğunu söyleyen Amine, kadının ekonomik zgrlğun vurgulasa da erkeğin çalışmasının zaruri olduğunu *"...Ya geleneksel toplumdan gelmişiz ya. Erkek eve para getirir. Erkek güçlüdür. Evin reisidir. Dinen de."* Sizce? *"yle olmalı diye dşiniyorum. Oğlum tam zamanlı ev erkeği. O nedenle oğlum her şeyi yapıyor evde. Temizlik yemek. Oğlumun işi yok. şu an yurt dışındalar. Part time iki gün gidiyor işe. Bir taraftan dil kursu alıyor. Evin işini yapıyor. Seneye de oğlum ... yazılımları kursunu alacak. O zaman gelirim evin işlerini yapacak. Oğlum eşinden bir sene geri gidiyor. Oğlum hep ev erkeği olsun istemem. Fıtrata uygun değil. Kadın çalışmasa bu göze batmaz. Toplum bunu kanıksamış. Ama erkek otursa göze batar."* cmleri ile ifade etmiştir. Fıtrat mı toplum mu? sorusu sorulduğunda Amine, fıtratı ne çıkarmaktadır. Ama *"Benim inancım da evin reisi erkek ya. Fıtrata uygun görmüyorum."* cmlerinden düşüncelerini belirleyen değişkenin inanç mı biyolojik yatkınlık mı toplumsal teamüller mi olduğu net olarak anlaşılmamaktadır.

Eşinin uzun süreli işsizlikleri sırasında tclk yaparak evin ekonomisine katkıda bulunmuş, çocukları büyüdükten sonra ön lisans okumuş, şimdi ücretli öğretmenlik yapan Demet de evin nafakasının karşılanmasının erkeğe ait olduğunu; *"Erkeğin görevidir yani... Eşim olmasa hayat benim için çok zor olurdu demedim hiç. Kendim hayatın üstesinden gelebilirim. Ev hanımığı önemli bir iştir. Yani toplumda geleneksel düşüncedeki ev hanımığı değil sadece. Değersiz görülür ama bence değer verilmesi gereken bir şey. Kadın da değer verecek ki karşındaki de değer versin yani..."* ifadeleri ile dile getirmektedir. Diğer yandan, eşinden şiddet yüzünden ayrılan, o esnada maaş kartına bile sahip olamadığını söyleyen Nimet nafakanın erkeğe ait bir görev olmadığını; *"Para kaşanmak erkeğin görevi değildir. Eşim olmasa hayatın maddi yn benim için zor olurdu. Biz şu anki şartlarımızı eşimin kaşandığıyla yapabiliyoruz. Eşimin işi olmasa benim ikinci bir iş bulmam lazım. Hayatımızı aynı şekilde idame ettirebilmemiz için. Benim iş ykim artacak bu sefer eşim beni mutsuz etmeye başlayacak. Eşimle zaman geçirmek açısından. (Oysa) Kadın olarak pek çok şeyin üstesinde gelebilirim."* cmleri ile ifade etmektedir.

Ekonomik ihtiyaçların veya ailenin nafakasının sağlanması görevinin sadece erkeğe ait bir görev olmadığına işaret eden memur emeklişi Neriman'ın hassas olduğu husus çocukların kk olduğu dönemde anneleri tarafından büyütülmesi gerektiğidir. Bu bağlamda; *"Evin nafakasını kaşanmak erkeğin görevi olarak bakmıyorum. Çocuklar kkken anne bakmalı. Kayınvalidemin (hasta kayınvalidesine bakıyor) durumuna bakarım kendi psikolojime eşimin psikolojisine bakarım. Karar verirken çok şeyi incelerim. İlla eşim çalışsın ya da baksın diye takıntı yapmam. Hepimizin huzurunu sağlayacak bir gözüm ararım. Eşim erkek, ben kadınım şeklinde bakmam. Hepimizin bu olaydan nasıl çıkacağına bakarım. Evin nafakasını kaşanmak erkeğin görevidir, demem. Nafaka olarak da ortak bakıyorum. Sonuçta hayatımızı huzurlu bir şekilde idame ettirelim. Onun ya da benim kaşancım olarak bakmam. O ya da ben biz biriz olarak bakıyorum."* cmleri ile konuya farklı bir derinlik kazandırmıştır.

Grldğu zere; Türk toplumunda erkeklerin alenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılaması gerektiği yönünde yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Diğer yandan aile huzuru ve mutluluğunu ne çıkarak söz konusu görevin paylaşılabileceğine işaret eden kadınların da varlığı bir gerçektir.

Geleneksel İş Bölümüne Yaklaşım

Türk toplumunda ailenin ekonomik giderlerinin karşılanmasında görev ve sorumluluğun daha çok erkeklere ait olması gerektiği yönündeki görüşleri ve bunun altında yatan sosyolojik ve dini sebepler üzerinde durulmuştu. Bu bağlamda; *"İş bölümünü tam tersine geçirmek ister misiniz?"* sorusu diğer bir ifadeyle "tam zamanlı ev erkeği" kavramı açıklanarak *"Erkek ev hanımı gibi evde her işi yapacak, kadın da erkek gibi sabah çıkıp akşam*

gelecek ve evin nafakasını kazanacak şekilde bir iş bölümü ister miydiniz?” şeklinde detaylandırılarak sorulmuştur. Katılımcıların tamamına yakını soruya olumsuz cevap vermişlerdir.

Aileye ait tekstil firmasında sorumluluk alan ve firmayı tek başına idare eden Asya, “tam zamanlı ev erkeği” bir eşinin olması fikrine hiç sıcak bakmamıştır. Asya, görev ve sorumluluk değişimini hem fizyolojik farklılıklar hem de çocuklarla ilgilenmek sebebi ile kabul etmeyeceğini; “Eşim çalışmak istemese ve benim işime güvense çok kızardım. Şimdi olsa boşamam ama çocuklar küçükken ben koşturuyorum, o evde, o zaman düşünürdüm... böyle bir iş bölümünden memnunum. Hiç şikayetçi değilim. İş bölümünün tamamen tersine çevrilmesini, görev takasını istemem. Onlar sezonda çok uzun saatler çalışıyorlar ona gücüm de yetmez. Anne olduğum için de çocuklarımdan o kadar uzak kalmayı tercih etmeyebilirim. Eşimin evde kalıp benim işlerimi yapmasından ziyade ben evde kalıp çocuklarla ilgilenmeyi tercih ederim.” cümleleri ile dile getirmiştir. Diğer yandan kısa süre çalışma deneyimi olan ve yaşadığı bazı sorunlar sebebiyle işinden ayrılan Meral de “... Ama asla iş bölümünü değiştirmek istemem. O evde çalışsın, ben dışarda çalışayım istemem. Eşim de zaten böyle bir şeyi kaldıramaz. Oğlum için de böyle bir şeyi uygun bulmam. Gelinim istemiyorsa dışarda bir işte çalışmaz ama oğlum mutlaka çalışmalıdır. Erkeğin evde oturması bana göre abes.” ifadelerini kullanmıştır.

Evlenmeden önce satış temsilciliği yapan, çocukları ilkökula başladığı için çok sevdiği çalışma hayatına geçici olarak ara veren Zuhale, cinsiyet rollerinin değiştirilmesini iktidar çerçevesinde değerlendirerek; “Eşimin işsiz kalması benim işsiz kalmamdan daha korkutucu bence. Bence erkeğe dışarda olmalı ya... Evin içinde istemem, pasif bir erkeğe istemem ben. Erkeğe kazandı mı daha güçlü hisseder. Bu sefer benim altımda çok ezileceğini düşünürüm ben. Güçlü olamaz. Ben eve para getireceğim o evde oturacak her erkeğin kaldırabileceği bir şey değil, benim de hoşuma gitmez. Bir de benim gibi çocuklara bakamaz. İnan ben geldiğimde çocukları odaya kilitlemiş olur. Dayanamaz seslerine.” sözleri ile erkek için çalışmasının gereğine ve önemine işaret ederken, erkeklerin çocuk bakımında yetersiz kalacaklarının altını çizmiştir.

Öğretmen olan Belma, kadının çalışmasını çok önemsemekle birlikte çocuklar küçükken kadın çalışmamalı düşüncesinde olup, asıl çalışıp eve ekmek getirmesi gereken kişinin erkek olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda; “Eşimin tam zamanlı ev erkeği olmasını istemem. Eşim olmasa hayatta pek çok şeyin üstesinden gelebilirim. O olmasa da kendime ve çocuklarıma bakabilirim... Biz öğlenciydik. Diyordum bu çocuk seni sabahın evde görmesin. Git kahveye. Çay iç, gazete oku. Seni işte sansın diyordum. Bu çocuk bunu kodlamasın beynine. Çalışmayan bir baba rolü istemedim. Ama yapmadı. Ev hanımlığı önemli bir iştir. Gelinimin veya kızımın çalışması?... En az çocukları oluncaya kadar çalışma özgürlüğü olmalı. Çocuklar olduktan sonra bir dönem istemem yani. Otursunlar çocukları ile.” ifadelerini kullanmaktadır. Tüm bunların yanında eşi serbest meslek sahibi, kendisi kamu kurumunda çalışan Nimet ise; eşinin tam zamanlı ev erkeği olmasından rahatsızlık duymayacağını düşünen tek görüşmecidir. “Eşim çalışmasa tam zamanlı ev erkeği olsa benim için sıkıntı olmaz. Para kazanmak erkeğin görevi değildir. Eşimin işsiz kalması kendimin işsiz kalmasından daha korkutucudur diye düşünmem.” ifadeleri ile tüm görüşmecilerden ayrışmaktadır.

Görüldüğü üzere; “erkeklerin tam zamanlı ev erkeği” rolüne bürünmelerine kadınlar, karşıt bir duruş sergilemektedirler. Bu durumun oluşmasında; erkeklerin ev işlerine yatkın olmadığı, çocuklar ile yeterince ilgilenemeyeceği, toplumda böyle bir erkeğin saygınlığının olmayacağı ve evin nafakasının sağlanmakla görevli olan kişinin dinen erkek olması gerektiği düşüncesi vb. sebeplerin etkin olduğu görülmektedir.

Ev Hanımlarına Yönelik Yaklaşım

Türk toplumunda modernleşme sürecine paralel gelişen şehirleşme ile birlikte; erkeklerin eşlerinin kamusal alanda çalışmasına sıcak bakmamaları, kadınların içinde eğitim düzeyine uygun iş bulamamaları veya kadınların çalışmayı tercih etmemeleri sebebiyle “ev hanımlığı” kavramsallaştırmasıyla evde eşinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamakla kendini sorumlu gören toplumsal bir sınıf oluşmuştur. Geleneksel Türk ailesinde kadın, ailenin ihtiyaç duyduğu tüm alanlarda eşi ile birlikte çalışma hayatının içindeyken yeni durumda kısmen de olsa sorumlulukları sınırlanarak evde eş ve çocuklara bakım hizmeti sağlayan bir konuma evrilmiştir. Bu bağlamda katılımcılara, dışarıda çalışmayan kadının özel alandaki görev ve sorumluluklarına yönelik tutumlarını anlamak üzere, “Kızınız veya gelininizi sadece ev hanımı olsa ve ev işlerini yapmasa ne hissederdiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tamamı bunun adilane olmayacağını, kızları da gelinleri de böyle bir şey yaptığında hoş karşılamayacaklarını bildirmişlerdir.

Kendilerine ait iş yerinde tüm gün mesai yapan ve evin ihtiyaçları ilgili tüm sorumluluğu üstlenen Asya; “Üzüldürüm. Ben ev hanımı olsam bu işleri yaparım. Gocunmadan yaparım. Herkes dışarı gidecek, ben iş yapmayacağım. O yemeği hazırlarım. Herkes aç gelecek neden o yemek hazırlanmasın. Evde olup onu yapmıyorsa, düşünürüm ve üzülürüm.” ifadelerini kullanarak kendisi üzerinden bir analiz yaparak böyle bir durum ile karşı karşıya olsa evin

ihtiyaçlarını karşılayacağına değinmiştir. Diğer yandan dini faaliyetlere yöneldikten sonra eşi ile anlaşmamaya başladığını ve zoraki bir evlilik yürüttüğünü ifade eden Meliha, tüm bunlara rağmen evinin ihtiyaçlarını karşıladığını; *“Eşim şu anda güneşin altında inşaatta alışıyor. Ne kadar (onu) sevsem de adaletliyim. O bu şekilde evin ihtiyaçları için alışyorsa benim de ev işi yapmak görevim olmalıdır. Ev işi yaparken, çocuklarıma bakarken gocunmam. Çünkü zaman yetiyor. Kadının kocası dışarda ev için çalışırken evde hiçbir şey yapmaması kötü bir şey değil ama doğru bir şey de değil. Ahlaken vicdanen doğru bir şey yapmıyor.”* sözleri ile dile getirmiş, çalışmayan sadece ev içi görev sorumlulukları olan kadının evin işlerini yerine getirmesinin vicdani ve ahlaki bir durum olduğuna işaret etmiştir.

Ailede ekonomik ihtiyaçların karşılanması görevinin sadece erkeğe ait olmadığını düşünen Nimet, konuya farklı bir açıdan baktığını; *“Gelinim ev hanımı oğlum çalışan olduğunda gelinim yemekleri yapmıyorsa ve sürekli oluyorsa yanlıştır. Ev hanımlığı da bir meslek. Kendimden gideyim. Eşim tam zamanlı çalışıyor olsa ben de ev hanımı olsam... Ev sabah kalkalıp toparlanıyor. Temizleniyor. Akşam st yemek yapılıyor. Çocukların karının doyurulması lazım. şimdi bütün gün eşim çalışırken ben evdeyse bunları eşimden bekleme çok da doğru olmaz. Ben bugün çok yorgunum, canım istemiyor desem bunda sorun olmaz ama bu srekliлик arđ ederse sorun diye dşniyorum. Eşim kendinin kullanıldığını hissetmemeli. Eğer kadın sadece ev hanımlığı yapıyorsa ve onu da tam yapmıyorsa bu da erkeğe zlm olmuş olur. Kullanıldığını hisseder.”* ifadeleri dile getirmiştir. Ev dışında çalışmayan kadının evindeki sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğini aksi halde erkeğin kendini kullanıldığını hissedeceğine yönelik vurgusu önemlidir. Bu durum erkeğin süreçten rahatsızlık duymasını beraberinde getirebileceği gibi aile ocağının da tehdit altına girmesine yol açabilecektir.

Ev hanımlarının yaptığı işlerin değersizleştirilmesinden yakınan Gönül, evin temizlenmesi, çocukların bakımı, yemek hazırlanması, özellikle çocukların okul/antrenman/özel ders vb. sorumlulukların kadınları çok yorduğundan hareket etmektedir. Bu bağlamda düşüncelerini; *“Erkek dışarda alışyorsa kadın da o adamın önüne sıcak bir yemek koysun yani. Ama çok yorulduğun, çok koşuşturduğun zaman. Eşimden rnek vereyim. Bu akşam çok yorgunum valla dediğim oluyor. Mesela o gün gnm vardır, gezmem vardır yapamamışımdır. Olur. Ama ben bunu haftanın 5 günü adet haline getirsem o da bakh olarak bir sıcak çorba yapsaydın yeseydik, dese yeri yani. Ben güne gidiyorsam o çalıştığı için onun parasıyla yani. Yiyorsam iiyorsam onun parasıyla yapıyorum. Eşim çok kızıyor senin paran benim param yok. Bizim iş bölümümüz var diyor. Sen ocuklarıma bakıyorsun, ediyorsun. Senin hakkın benden fazla der, zaten. Kadınsak yapacağız yani. Böyle gelmiş. Bizim annelerimiz hep yapıyordu hep didiniyordu.”* cümleleri ile ev hanımı olan kadının rollerini yerine getirmesi gerektiğini düşünmektedir. Geleneksel ev hanımlığı rolünü içselleştirmiş olan Gönül’un görevlerine yönelik tatminkr tutumlarının arkasında eşinin ona verdiği değer ve anlayış yatmaktadır, denilebilir.

şu hâlde araştırma katılımcıları, çalışmayan kadınların (ev hanımı) ev içinde ailenin ihtiyaçlarını karşılama görev ve sorumluluklarının olduğunu, söz konusu sorumluluklarını yerine getirmemelerinin eşler arasında oluşması beklenen adil yaşam anlayışının zedelenmesine sebep olacağına vurgu yapmaktadırlar. Dolayısıyla Türk toplumunda kadınların, aile ocağının önemine inandıklarını ve bu çerçevede hareket etme eğiliminde oldukları ifade edilebilir.

Sonuç

iş bölümü, toplumların ve buna bağlı olarak toplumun en küçük birimi ailelerin işlevselliğini koruyarak sürdürülebilirliğinde oldukça emlidir. Ailede erkeğin; barınma, ısınma, beslenme gibi ailenin temel ihtiyaçlarını sağlamak için ekonomik faaliyet içine girmesi, kadının ise başta çocukların bakımı ve eğitimi olmak üzere ailede yaşayan diğer bireylerin ihtiyaçlarını üstlenmesi, biyolojik cinsiyetle paralel şekillenmiş bir iş bölümü olarak nitelendirmek mümkündür. Özellikle kadının anneliği, söz konusu iş bölümünde ne çıkmaktadır. alışan/alışmayan kadınlar çocuklarının küçük olduğu dönemlerde yorulduklarını ve yıprandıklarını dile getirmektedirler. Ancak tüm bu yorgunluğa ve yıpranmaya rağmen Türk toplumunda kadınların geleneksel iş bölümünü önemsedikleri ve aksini düşünmediklerini ifade edebiliriz.

alışan/alışmayan kadınlar, aile içinde gerçekleştirilen işlerin değersizleştirilmesinden rahatsız görünmektedir. Söz konu değersizleştirmenin arkasında işlerin ekonomik getirisinin olmamasının yattığı düşüncesi yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Evde; temizlik, yemek, bulaşık, çamaşır, t, çocukların bakımı vb. pek çok hususun ciddi mesai gerektirdiğine vurgu yaparak kendileri açısından büyük fedakarlık yaptıkları düşüncesi hakim bir kanaat olarak öne çıkmaktadır.

Kent yaşamında çekirdek aile yapısında evin annesi her türlü işi tek başına yürütmektedir. alışan/alışmayan tüm kadınlarda iş bölümünden duyulan memnuniyetin düzeyi, erkeklerin ev işlerinde

eşine destek olmasına paralel olarak şekillenmektedir. Ev işlerinde eşinden yardım alan ve harcamalarında özgür olan kadınların cinsiyete dayalı iş bölümünden şikayetlerinin azaldığı görülmektedir.

Çalışan/çalışmayan kadınlar ev işlerinde kadınların daha mahir olduğu, çocukların anneye bağımlılığı ve ihtiyaçlarının karşılanmasında babaların anne kadar detaylı düşünemeyeceği kanaatinden hareketle annelik rolünü eşle ya da başka biri ile paylaşmaktan çok da memnuniyet duymamaktadırlar. Özellikle çalışan kadınlar, çocukların küçük olduğu dönemde zorluk çektiklerini, çocuklar belli yaşa gelinceye kadar kadının çalışmaması gerektiği görüşüne işaret etmişleridir.

Tüm geleneksel anlayışa rağmen modern zamanda erkekler eşlerinin çalışıyor olması sebebiyle hem mutfakta hem de çocuğun bakımında geleneksel dönemden daha fazla mesai harcadıkları bilinen bir gerçektir. Ancak araştırmada görülmektedir ki, erkek her ne kadar ev içi üretiminde bil fiil yer alsa da bu işlerin organizasyonu ve sorumluluğu halen kadın üzerindedir. Her ne kadar bazı erkekler evde eşlerine yardımcı olma sorumluluğu alsa da bazıları da sosyo-psikolojik alt yapının verdiği duygularla sürece uyum sağlayamamakta ve eşler arasında geçimsizliğine sebep olmaktadır. Ancak kadınlar, erkeğin tüm ev işi sorumluluklarını üstlenmesini talep etmemekte, sadece kendilerine destek olmalarını beklemektedir.

Türk toplumunda kadınlar evin geçimini erkeklerin üstlenmesini istemektedirler. Ev içi rollerin erkek tarafından gerektiği şekilde gerçekleştirilemeyeceği, erkeğin çocuklara anne kadar müşfik ve sabırlı olamayacağı, erkeğin evde kalmasının toplumsal olarak yadırganacağı ve psiko-sosyal olumsuz sonuçlar doğuracağı, dini olarak da evin geçiminin sağlanmasının erkeğin görev ve sorumluluğu olduğu düşüncesinden hareketle “tam zamanlı ev erkeği” yaklaşımına karşı görünmektedirler.

Görüldüğü üzere; Türk toplumunun aile anlayışında eşler aynı ücreti eve getiriyor olsa da erkekten, evin ekonomik ihtiyaçlarının karşılanma beklentisi, çocukları başkalarına muhtaç etmeme ve dışarıdan gelecek her türlü tehlikeye karşı ailesini koruma rolü beklenmektedir. Ailede kadının işsiz kalmasının önemli olmadığı ancak erkeğin işsiz kalmasının yıkıcı ve yıkıcı sonuçlarının olduğu gerçeğinin vurgulanması oldukça anlamlıdır. Dolayısıyla kadınlarda evin erkeği/reisi anlayışı açık/örtük gerçekliğini korumaktadır.

Etik Beyan

“*Türk Aile Yapısında Kadınların Cinsiyet Rollerine Bakışı*” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul’unun 26.04.2022 tarih ve 120/35 sayılı kararıyla alınmıştır.

Ethical Declaration

During the writing process of the study “*Women's Views of Gender Roles in Turkish Family Structure*” scientific rules, ethical and citation rules were followed. No falsification was made on the collected data and this study was not sent to any other academic publication medium for evaluation. In addition, permission was obtained from the Süleyman Demirel University Social and Humanities Sciences Ethics Committee (Date: 26/04/2022 and Decision no: 120/35) to conduct the research.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Statement of Contribution Rate of Researchers

The contribution rates of the authors in the study are equal.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Declaration of Conflict

There is no potential conflict of interest in the study.

Not

“*Türk Aile Yapısında Kadınların Cinsiyet Rollerine Bakışı*” başlıklı çalışma “Türk Toplumunda Kadın Algısının Oluşumunda Kadının Rolü” adlı doktora tezinden türetilmiştir.

Notes

The study titled “*Women's Perspective on Gender Roles in the Turkish Family Structure*” is derived from the doctoral thesis entitled “The Role of Women in the Formation of Perceptions of Women in Turkish Society.”

Teşekkür

“*Türk Aile Yapısında Kadınların Cinsiyet Rollerine Bakışı*” başlıklı çalışmanın ortaya çıkartılmasında çok önemli bir sorumluluğu yerine getiren, yoğun tempoları arasında bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunma yüce gönüllüğünü gösteren her bir görüşmeciye sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Thanks

We extend our deepest gratitude to each interviewee who fulfilled a crucial responsibility in bringing forth the study titled “*Women's Perspectives on Gender Roles in the Turkish Family Structure*,” demonstrating the noble generosity of contributing to scientific research amidst their busy schedules.

Kaynakça

- Bora A. (2015). Aile ataerkillik ve toplumsal cinsiyet. İçinde E. Gökalp (Edt.), Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar (ss. 81-108), Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çaha Ö. (2021). Türkiye’de Aile’nin Değişen Yapısı, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Areda Survey.
- Ecevit Y. (2016). Toplumsal cinsiyet sosyolojisine başlangıç, İçinde Y. Ecevit ve N. Karkıner (Edt.), Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi (ss. 3-30), Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Eken H. (2006). Toplumsal cinsiyet olgusu temelinde mesleğe ilişkin rol ile aile içi rol etkileşimi: Türk silahlı kuvvetlerindeki kadın subaylar. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (15), (ss. 247-280).
- Ekici F. Y. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi, International Journal of Social Science, Number: 30, P. 209-224, Winter I, (ss. 209-224).
- Erdoğan T. (2008). Toplumsal sistemin düzen sağlayıcı unsuru olarak cinsiyet rolü farklılaşması, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3, 4, (ss. 123-145).
- Erkal M. E. (2011). Türk aile yapısı ve bazı meseleler, İstanbul Journal of Sociological Studies (24),15.(ss. 15-20).
- Eroğlu Ö. ve İşler R. (2004). İktisat düşüncesinde kadının konumu ve feminist iktisat, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları 46. Seri, Prof. Dr. Salih Turhan'a Armağan (ss. 54-81).
- Fidan H. (2018). Değişen Dünyada Kadın, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Fortin N.M. (2005). Gender role attitudes and the labour-market outcomes of women across OECD countries. Oxford Review Of Economic Policy. 21 (3), (ss.416-438).
- Gönüllü, M. ve İçli, G. (2001). Çalışma yaşamında kadınlar: Aile ve ev ilişkileri, Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs, c. 25, S. 1 (ss. 81-100).
- İmamoğlu E. O. (1991). Aile içinde kadın-erkek rolleri. Türk Aile Ansiklopedisi. Ankara: Cilt 3, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Genel Yayın No:72, Bilim Serisi: 11, Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı.
- Kala H. (2013). Kadınların sosyo-ekonomik katılımları üzerinde sivil toplum kurumlarının rolü. İçinde D. Şenol ve S. Yıldız (Edt) Aile ve Kadın Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kırıkkale Üniversitesi Yayınları.
- Karasu F., Aysun G., Elif G. ve Saliha Ç. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Online First 1, (s.21-27).
- Köysüren A. Ç. (2016). Kültürel ve Dini Algıda Toplumsal Cinsiyet, Sentez Yayıncılık, İstanbul.
- Marshall (1999). Sosyoloji Sözlüğü, Çev. Osman Akınhay -Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Moya M. Expósito, F. & Ruiz, J. (2000). Close relationships, gender, and career salience. Sex Roles 42,9-10, (ss. 825-846).
- Özçatal E. Ö. (2011). Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı, Çankırı, Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayfa: 1, (ss. 21-39).
- Powell G.N. & Greenhaus, J.H. (2010). Sex, gender, and decisions at the family-work interface. Journal Of Management. 36 4, (ss. 1011-1039).
- T.C. Başbakanlık KSGM (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013.
- Tepe F. Fulya, (2008). İstanbul’daki Üniversitelerde Mühendislik ve Temel Bilimler Alanında Çalışan Kadın Akademisyenlerin Ev Hayatı, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EXTENDED ABSTRACT

Gender roles describe the different duties and responsibilities that men and women are expected to fulfill and how they should behave in society. In industrial societies women work in household and service jobs, whereas men take part in jobs outside the house with better pay and higher status. From a functionalist perspective, complementary gender roles are seen as crucial for enduring the stability of the family, and consequently, the state. Feminists on the other hand, emphasize that the primary driver of this division of labour and gender roles is power. The family, besides being the smallest building block of society, is an institution composed of individuals whose members interact within various roles and functionally enhances

the members' satisfaction with life. Furthermore, the family stands out for its functionality in maintaining social balance, as well as being the fundamental guarantee of social order. Consequently, some theorists observing developing and developed/industrialized societies have emphasized the necessity of gender role differentiation for the continuity of order. In almost every part of the world, according to traditional stereotypes, the most important role of men is to provide for the family, while the most important role of women is to raise their children and ensure the continuity of family life. Childcare, which cannot be procrastinated, and meeting the needs of the home and other family members are seen as women's responsibilities. This situation which requires women to spend more time at home and in their surroundings while men are required to engage in economic activities away from home, has led to the concentration of economic and scientific capital in men. With the division of labour shaped by this understanding, women's work, and therefore women themselves, has become devalued in societies. Women's rising educational levels and participation in the public sphere offer significant positive contributions to both society and the education of the next generation. Furthermore, this shift in perception toward being a woman allows women to recognize that many of the burdens imposed upon them are socially, not biologically, and empowers them to stand up against injustices. In parallel with the transformations occurring globally and in our country, women have begun to contribute to family income by participating in the labor market in many areas. However, women's presence in the labor market has not changed the traditional division of labor that existed in the private sphere or established an egalitarian understanding. Men have been reluctant to share the domestic responsibilities of women working outside the home and have continued to adhere to traditional roles based on their gender. Consequently, a questioning of family roles, which have been shaped by traditional patterns, has emerged. Therefore, the problem of this study is the question of women's attitudes toward gender roles within the Turkish family system, and what factors have influenced this attitude. The data obtained using qualitative research techniques were analyzed and interpreted. The division of labor is crucial for the sustainability of societies and, by extension, even the smallest units of society, families, maintaining their functionality. The role of men in economic activity to provide basic family needs such as shelter, food, and heating, while women shoulder the needs of other family members, particularly the care and education of children, can be described as a division shaped by gender. Motherhood, in particular, is prominent in this division of labor. Both working and unemployed women report feeling tired and stressed when their children are young. However, despite this fatigue and weariness, the women participating in the study value the traditional division of labor and do not consider it to be contrary. Economics is a significant phenomenon that shapes societies and determines cultural life. Although housewifery is considered a crucial task in Turkish society, it's not difficult to find arguments that it is devalued within the cultural understanding. Women, both employed and unemployed, appear disturbed by the devaluation of family work. A common belief that this devaluation stems from the lack of economic returns. The prevailing belief is that many tasks, such as cleaning, cooking, dishes, laundry, ironing, childcare, and more, require significant hours and sacrifice. All this sacrifice and wear and tear has no monetary reward, and in today's society, where material goods are valued, housewifery is also losing value. In urban settings, the mother manages all household chores alone in the nuclear family structure. Mothers, especially those with daughters who are studying and working, are forced to shoulder the household chores alone. Satisfaction with the division of labor among all women, whether employed or unemployed, is shaped by the extent to which men support their wives in household chores. Women who receive assistance from their husbands in household chores and have greater financial independence are observed to experience fewer complaints about the gendered division of labor. Working and unemployed women are often less than pleased with sharing the role of motherhood with their husbands, believing that women are more skilled at housework, that children are dependent on their mothers, and that fathers cannot think as deeply about meeting their needs. Working women, in particular, reported difficulties when their children were young, and that women should not work until they reached a certain age. Despite all traditional understandings, it is a well-known fact that in modern times, men spend more time in the kitchen and caring for children than in traditional times due to their wives' working hours. Women, however, do not demand that men assume all household responsibilities; they consider their mere support sufficient for family satisfaction. However, research shows that while men actively participate in household production, the organization and responsibility for these tasks still fall on women. In the changing social structure, some men find themselves unable to adapt due to the emotions inherent in the socio-psychological infrastructure, leading to discord between spouses. In Turkish society, women prefer men to be the breadwinners. They oppose the "full-time househusband" approach, believing that men cannot properly fulfill domestic duties, that men cannot be as compassionate and patient as mothers to their children, that staying at home would be socially frowned upon and would have negative psychosocial consequences, and that providing for the household is

religiously the man's duty and responsibility. Furthermore, within the Turkish family framework, even though spouses share the same income, men are expected to fulfill the role of meeting the household's economic needs, ensuring their children are not dependent on others, and protecting their family against any external threats. It is quite significant to emphasize that while a woman's unemployment is not a significant factor in a family, a man's unemployment can have devastating and shattering consequences. Therefore, the implicit/explicit concept of the head of the household remains a reality for women.